

Metodika zostavovania ročných finančných účtov

Odbor sektorových účtov

Sekcia makroekonomických štatistík

Bratislava, Máj 2021

OBSAH

1. INŠTITUCIONÁLNY RÁMEC
2. REVÍZNA POLITIKA
3. METODIKA ZOSTAVOVANIA ROČNÝCH FINANČNÝCH ÚČTOV
 - 3.1 ŠTATISTICKÉ VYMEDZENIE
 - 3.1.1 Územné a populačné pokrytie
 - 3.1.2 Definícia inštitucionálnej jednotky a sektorizácia
 - 3.1.3 Definícia finančných nástrojov
 - 3.1.4 Oceňovanie
 - 3.1.5 Údajové pokrytie
 - 3.1.6 Konsolidácia na sektorovej úrovni
 - 3.2 ŠTATISTICKÉ POSTUPY
 - 3.2.1 Zdroje údajov
 - 3.2.2 Popis postupov a metód
 - 3.2.3 Proces bilancovania
 - 3.3 ŠTATISTICKÝ VÝSTUP
 - 3.3.1 Včasnosť a dochvilnosť
 - 3.3.2 Interná konzistencia
 - 3.3.3 Externá konzistencia
 - 3.3.4 Porovnateľnosť v čase
4. PRÍLOHA

1. INŠTITUCIONÁLNY RÁMEC

Nezávislosť a nestrannosť Štatistického úradu Slovenskej republiky (ďalej len ŠÚ SR), ministerstiev a štátnych organizácií pri zhromažďovaní, spracovávaní, šírení a vyhodnocovaní štatistických informácií ustanovuje zákon č. 540/2001 Z. z. O štátnej štatistike v znení neskorších predpisov (odsek 3 časť 2 zákona o štatistike). Dôvernosť štatistických údajov je ustanovená v zákone č. 540/2001 Z. z. O štátnej štatistike v znení neskorších predpisov, § 30.

Pokiaľ ide o ročné finančné účty, ŠÚ SR údaje zhromažďuje a zostavuje a zasiela Eurostatu (v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady 549/2013). ŠÚ SR na základe ročného pracovného programu ESTAT vypracúva harmonogram štatistických činností pre aktuálny rok a pre jednotlivé sekcie, ktorý je zverejnený na webovom sídle ŠÚ SR. Súčasťou rozpisu štatistických činností sekcie makroekonomických štatistík je aj časť zaoberajúca sa úlohou finančných účtov. Pri príprave finančných účtov ŠÚ SR úzko spolupracuje s Národnou bankou Slovenska (NBS).

2. REVÍZNA POLITIKA

Revízna politika je dôležitým nástrojom na zlepšenie kvality štatistík.

Pravidelné revízie údajov sú potrebné z dôvodu:

- Začlenenia kvalitnejších údajov na základe úplnejšieho zdroja údajov a spresnenia dát v dôsledku nových presnejších údajov prevzatých z administratívnych zdrojov údajov, väčšinou z Národnej banky Slovenska;
- Spresnenia údajov na základe aktualizovanej metodiky a zmien použitých štatistických metód;
- Opravy nekonzistencií v procese zostavovania účtov.

ŠÚ SR vykonáva mimoriadnu referenčnú revíziu každých 5 rokov. Táto revízia súvisí so začlenením aktualizovaných metodických prípadov a najnovších údajov do celého systému NÚ a tiež štatistických metód použitých na extrapoláciu údajov podľa metodiky ESA2010. Aby sa zabezpečili porovnateľné a konzistentné údaje, revízia sa týka celého časového radu od roku 1995.

Štatistický úrad Slovenskej republiky vykonáva pravidelnú revíziu údajov podľa svojej národnej revíznej politiky, ktorá je v súlade s Harmonizovanou európskou revíznou politikou.

Prvý (predbežný) odhad pre referenčný rok T je založený na štvrtročných údajoch ako suma 4 štvrtrokov a je zverejnený v čase T + 4 mesiace. Údaje za tento rok sa následne aktualizujú na základe dostupných ročných výkazov prevzatých zo štatistických zisťovaní a zdrojov administratívnych údajov a prenášajú sa do Eurostatu a zverejňujú sa v čase T + 9 mesiacov ako predbežný odhad. Nakoniec sa údaje za referenčný rok T stanú konečnými v čase T + 4 roky v súlade s EDP notifikáciou.

3. METODIKA ZOSTAVOVANIA ROČNÝCH FINANČNÝCH ÚČTOV

ŠÚ SR sa pri zostavovaní finančných účtov riadi pravidlami metodiky ESA 2010. Údaje sú priebežne kontrolované z hľadiska ich úplnosti, kvality a ekonomickej interpretovateľnosti.

3.1 ŠTATISTICKÉ VYMEDZENIE

3.1.1 Územné a populačné pokrytie

Definícia pobytu a územia jednotiek je v súlade so zásadami a odporúčaniami ESA 2010.

3.1.2 Definícia inštitucionálnej jednotky a sektorizácia

Definícia inštitucionálnej jednotky je v súlade s princípmi a odporúčaniami ESA 2010. Údaje za subsektor S.1312 nie sú pre Slovenskú republiku relevantné.

Pre zostavenie národných účtov v ESA 2010 je ekonomika rozdelená do nasledujúcich inštitucionálnych sektorov:

- Rezidenti S.1
 - Nefinančné korporácie S.11
 - Finančné korporácie S.12
 - Národná banka Slovenska S.121
 - Korporácie prijímajúce vklady okrem centrálnej banky S.122
 - Fondy peňažného trhu S.123
 - Iné investičné fondy ako fondy peňažného trhu S.124
 - Ostatní finanční sprostredkovatelia okrem poisťovacích korporácií a penzijných fondov S.125
 - Finančné pomocné inštitúcie S.126
 - Kaptívne finančné inštitúcie a požičiavatelia peňazí S.127
 - Poisťovacie korporácie S.128
 - Penzijné fondy S.129
 - Sektor verejnej správy S.13
 - Ústredná štátna správa S.1311
 - Územná samospráva S.1313
 - Fondy sociálneho zabezpečenia S.1314
 - Domácnosti S.14
 - Neziskové inštitúcie slúžiace domácnostiam S.15
- Zahraničie (nerezidenti) S.2

3.1.3 Definícia finančných nástrojov

V národných účtoch je klasifikácia finančných nástrojov založená na klasifikácii uvedenej v ESA 2010 a je rovnaká pre všetky vykazované sektory.

Na zostavovanie ročných finančných účtov sa používajú nasledujúce finančné nástroje:

- Menové zlato a zvláštne práva čerpania F.1
- Menové zlato F.11
- Zvláštne práva čerpania F.12
- Obeživo a vklady F.2
- Obeživo F.21
- Prevoditeľné vklady F.22
- Ostatné vklady F.29
- Dlhové cenné papiere F.3
- Krátkodobé s pôvodnou splatnosťou do 1 roka (vrátane) F.31
- Dlhodobé F.32
- Úvery F.4
- Krátkodobé s pôvodnou splatnosťou do 1 roka (vrátane) F.41
- Dlhodobé F.42
- Majetkové účasti a Akcie/Podielové listy investičných fondov F.5
- Majetkové účasti F.51

- Kótované akcie F.511
- Nekótované akcie F.512
- Ostatné majetkové účasti/ podiely F.519
- Akcie/Podielové listy investičných fondov F.52
- Akcie/Podielové listy fondov peňažného trhu F.521
- Iné Akcie/Podielové listy investičných fondov F.522
- Poistné, penzijné a štandardizované schémy záruk F.6
- Technické rezervy neživotného poistenia F.61
- Nároky na životné poistenie a anuitu F.62
- Nároky na dôchodok F.63
- Nároky penzijných fondov voči dôchodkovým poisťovniam F.64
- Nároky na nepenzijné dávky F.65
- Rezervy na výzvy v rámci štandardizovaných záruk F.66
- Finančné deriváty F.7, F.71
- Ostatné pohľadávky /záväzky F.8
- Obchodné úvery a preddavky F.81
- Ostatné pohľadávky okrem obchodných úverov a preddavkov F.89

3.1.4 Oceňovanie

V národných účtoch sa všetky toky a stavy merajú podľa ich výmennej hodnoty, t.j. hodnoty, za ktorú sú zameniteľné za hotovosť. Trhové ceny sú základom pre ocenenie transakcií a stavov. Nominálne ocenenie definované v ESA 2010 sa používa pre stavy na obežive a vkladoch, pôžičkách a iných pohľadávkach / záväzkoch. Ak nie sú k dispozícii žiadne trhové ceny pre určité finančné alebo nefinančné aktíva, použije sa metóda ocenenia pomocou odkazu na trhové ceny analogických aktív.

3.1.5 Údajové pokrytie

Národné účty sú vyčerpávajúce. To znamená, že zahŕňajú všetky rezidentské štatistické jednotky Slovenskej republiky z hľadiska sektorového členenia podľa metodiky ESA 2010. Medzery v pokrytí sa stále dajú nájsť v sektoroch pozostávajúcich z niektorých subjektov bez formálnej právnej štruktúry, ako sú kvázikorporácie, fiktívne rezidentské jednotky alebo nadnárodné podniky. Z dôvodu nedostatku primeraných zdrojov údajov je potrebné vykonať určité štatistické úpravy.

3.1.6 Konsolidácia na sektorovej úrovni

Finančné účty sú úplne v súlade s nariadením č. 549/2013, pokiaľ ide o požadované série účtov (konsolidované / nekonsolidované) a ich príslušné časové rady (od roku 1995). Konsolidované toky a stavy sú úplne konsolidované na úrovni S.1.

3.2 ŠTATISTICKÉ POSTUPY

3.2.1 Zdroje údajov

Vzhľadom na to, že FÚ predstavujú sekundárne štatistiky, zostavovanie závisí od rôznych primárnych zdrojov údajov zhromaždených a vykazovaných NBS a ŠÚ SR. Údaje o sektorových finančných účtoch sú agregované údaje zostavené podľa metodiky ESA 2010 na základe kombinácie zdrojov údajov - štatistických zisťovaní ŠÚ SR a administratívnych zdrojov. Okrem už spomenutých základných štatistických zdrojov sa využívajú aj údaje zo štatistiky platobnej bilancie, štatistiky priamych zahraničných investícií a medzinárodnej investičnej pozície. Všeobecne sú údaje o stavoch dostupné a kvalitnejšie vo väčšine inštitucionálnych sektorov. Tabuľka uvedená v prílohe identifikuje hlavné zdroje údajov použité v procese zostavovania finančných účtov na Slovensku.

3.2.2 Popis postupov a metód

V procese zostavovania FÚ zohrávajú z hľadiska metodických požiadaviek a požadovanej štruktúry existujúcich údajov kľúčovú úlohu také faktory, ako je časová dostupnosť údajov a kvalita údajov. Postupne je potrebné „prichádzajúce“ údaje vyhodnocovať z hľadiska ich úplnosti, kvality a ekonomickej interpretovateľnosti a zároveň vybilancovania strany aktív a pasív. V prípade, ak v rámci konkrétneho finančného nástroja, sú vykazované medzi sektormi alebo v rámci sektorov rôzne údaje medzi aktívami v jednom sektore a pasívami v druhom sektore, je vykonaná analýza možných príčin rozdielov a prijatie rozhodnutia o „preferencii“, lepšieho zdroja údajov, podľa ktorého sú protistrany aktív a pasív vybilancované na rovnakú hodnotu. Všeobecne sú údaje o stavoch dostupnejšie a kvalitnejšie.

Preto je v prvej fáze náš postup zostavovania údajov založený na použití údajov o stavoch, precenení a ostatných zmenách objemu pre jednotlivé finančné nástroje. Následne sa získa údaj o transakcii ako rozdiel medzi stavmi dvoch rokov mínus hodnoty ostatných tokov (precenenia a ostatných zmien objemu).

Údaje vstupujúce do algoritmu zostavovania finančných účtov sa ďalej zostavujú s prihliadnutím na údaje od protistrán, aby bol výsledok presnejší.

3.2.3 Proces bilancovania

Postup bilancovania prebieha na dvoch úrovniach: vertikálnej a horizontálnej.

Pri procedúre vertikálneho bilancovania sú rozdiely medzi B.9 / B.9F minimalizované podrobnejším preskúmaním finančných alebo nefinančných transakcií. V prípade významných rozdielov alebo nevysvetliteľných odchýlok sa transakcie podrobnejšie skúmajú od prípadu k prípadu pomocou kvalitatívnych kritérií. Pri identifikácii týchto nezrovnalostí pri riešení vertikálnych diskrepancií využívame hlavne tieto zdroje informácií: QFAGG, IIP, MFI, NSI (pre S.11).

Procedúra horizontálneho bilancovania spočíva v zosúladení finančných transakcií medzi inštitucionálnymi sektormi v národnom hospodárstve a medzi národným hospodárstvom a zvyškom sveta. V tomto postupe zohrávajú kľúčovú úlohu tri inštitucionálne sektory (s ohľadom na komplexnosť ich zdrojov údajov) - sektor S.13, S.12 a S.2 a tvoria základný rámec pre zostavovanie ročných FÚ a základ pre následné spresnenie finančných transakcií na území národného hospodárstva a transakcií medzi rezidentmi a nerezidentmi. Finančné transakcie pre ostatné sektory sú identifikované z iných zdrojov údajov, respektíve na základe protistranových informácií z vyššie uvedených troch sektorov.

3.3 ŠTATISTICKÝ VÝSTUP

3.3.1 Včasnosť a dochvilnosť

Na medzinárodnej úrovni požaduje údaje o ročných finančných účtoch Eurostat na základe transmisijného programu ESA 2010, ktorý vyžaduje zasielanie ročných údajov od roku 1995. V rámci transmisie zasielame údaje pre nasledujúce príslušné tabuľky:

- T610 Finančné účty podľa sektorov (transakcie), konsolidované
- T620 Finančné účty podľa sektorov (transakcie), nekonsolidované
- T621 Ostatné zmeny objemu, nekonsolidované
- T622 Účty precenenia, nekonsolidované
- T710 Súvahy pre finančné aktíva a pasíva (stavy), konsolidované
- T720 Súvahy pre finančné aktíva a pasíva (stavy), nekonsolidované

Údaje sú zostavené a prezentované v mil. Eur. Miera úplnosti údajov ročných FÚ predstavuje úroveň 100%. Odkaz na databázu ročných finančných účtov je nasledovný:

<http://ec.europa.eu/eurostat/web/sector-accounts/data/database>

Ročné údaje sa prenášajú do Eurostatu zabezpečovacím kanálom eDAMIS podľa Transmisijného programu ESA2010 v T + 4 a T + 9 mesiacov po poslednom referenčnom roku v súlade s národnou revíznou politikou ŠÚ SR. Transmisijné tabuľky sú zostavené v štruktúre SDMX.

Na vnútroštátnej úrovni sa ročné údaje zverejňujú v národnej databáze Datacube v čase T + 4 mesiace a T + 10 mesiacov po poslednom referenčnom roku. Odkaz na národnú databázu ročných finančných účtov:

[StatDat](#)

3.3.2 Interná konzistencia

Národné účty sú založené na princípe podvojného účtovníctva, čo znamená, že každá transakcia sa má zaznamenávať dvakrát, raz ako zdroj (alebo zmena záväzkov) a raz ako použitie (alebo zmena aktív). Celkový počet transakcií zaznamenaných ako zdroje alebo použitia musí byť rovnaký, čo umožňuje kontrolu súladu účtov. Údaje o ročných sektorových finančných účtoch sú vnútorne úplne koherentné.

3.3.3 Externá konzistencia

Ako už bolo spomenuté vyššie, k vertikálnym rozporom v položkách B.9 / B.9F dochádza pravdepodobne v dôsledku rôznych zdrojov údajov použitých pri zostavovaní nefinančných účtov a finančných účtov. Napriek pokračujúcemu úsiliu o zlepšenie vertikálnej konzistencie účtov stále existuje rozpor v týchto položkách (B.9 / B.9F) z dôvodu spomenutých rôznych zdrojov údajov (NSI, MFI, BoP) použitých pri zostavovaní týchto účtov.

3.3.4 Porovnatelnosť v čase

Všeobecne v rámci údajov o finančných účtoch nedochádza k významným zlomom v časových radoch. Niektoré zlomy možno pozorovať z dôvodu sektorovej reklasifikácie jednotiek (uplatnenie kvalitatívnych a kvantitatívnych kritérií podľa metodiky ESA 2010).

4. PRÍLOHA

Mapa hlavných zdrojov údajov

	Aktíva	S.11	S.121	S.122	S.123	S.124	S.125	S.126	S.127	S.128	S.129	S.13	S.14	S.15	S.2
F 11	Menové zlato		MFI												
F 12	Zvláštne práva čerpania		MFI												
F 21	Obeživo	Sur	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG	MFI/Sur	MFI/Sur	BoP
F 22	Prevoditeľné vklady	MFI	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG	MFI	MFI	BoP
F 29	Ostatné vklady	MFI	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG	MFI	MFI	BoP
F 3	Dlhové cenné papiere	Sur/BoP	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG	MFI/Sur	MFI/Sur	BoP
F 4	Úvery	Sur/BoP/OFI	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG	MFI/Sur	MFI/Sur	BoP
F 51	Majetkové účasti	Sur	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG	MFI/Sur		BoP
F 511	Kótované akcie	Sur/BoP	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG	MFI/Sur		BoP
F 512	Nekótované akcie	Sur/BoP	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG	MFI/Sur		BoP
F 519	Ostatné majetkové účasti	Sur	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG			BoP
F 52	Akcie/Podielové listy investičných fondov	OFI	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG	OFI, MFI	OFI, MFI	BoP
F 61	Technické rezervy neživotného poistenia	IC						OFI/Sur		IC		QFAGG	IC		IC
F 62	Nároky na životné poistenie a anuitu												IC		
F 63	Nároky na dôchodok												PF, IC		
F 66	Rezervy na výzvy v rámci štandardizovaných záruk											QFAGG			
F 7	Finančné deriváty	BoP	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG	MFI		BoP
F 81	Obchodné úvery a preddavky	Sur/BoP	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG	Sur	Sur	BoP
F 89	Ostatné pohľadávky okrem obchodných úverov a preddavkov	Sur/BoP	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG	Sur	Sur	BoP

	Pasíva	S.11	S.121	S.122	S.123	S.124	S.125	S.126	S.127	S.128	S.129	S.13	S.14	S.15	S.2
F 11	Menové zlato														MFI
F 12	Zvláštne práva čerpania														MFI
F 21	Obeživo		MFI	MFI								QFAGG			BoP
F 22	Prevoditeľné vklady		MFI	MFI								QFAGG			BoP
F 29	Ostatné vklady		MFI	MFI								QFAGG			BoP
F 3	Dlhové cenné papiere	Sur/BoP/IF	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur			QFAGG			BoP
F 4	Úvery	Sur/MFI	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC		QFAGG	MFI, OFI	MFI, OFI	BoP
F 51	Majetkové účasti	Sur/MFI	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC		QFAGG			BoP
F 511	Kótované akcie	Sur/MFI	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC		QFAGG			BoP
F 512	Nekótované akcie	Sur/BoP	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC		QFAGG			BoP
F 519	Ostatné majetkové účasti	Sur	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC		QFAGG			BoP
F 52	Akcie/Podielové listy investičných fondov				MFI	IF						QFAGG			BoP
F 61	Technické rezervy neživotného poistenia			MFI						IC		QFAGG			IC
F 62	Nároky na životné poistenie a anuitu									IC		QFAGG			IC
F 63	Nároky na dôchodok										PF	QFAGG			PF

F 66	Rezervy na výzvy v rámci štandardizovaných záruk												QFAGG			
F 7	Finančné deriváty	BoP	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG	MFI			BoP
F 81	Obchodné úvery a preddavky	Sur/BoP	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG	Sur	Sur		BoP
F 89	Ostatné pohľadávky okrem obchodných úverov a preddavkov	Sur/BoP	MFI	MFI	MFI	IF	OFI	OFI/Sur	Sur	IC	PF	QFAGG	Sur	Sur		BoP

Vysvetlivky pre dátové zdroje:

NFC Súvahy nefinančných korporácií

Sur Štatistické zisťovania

MFI Súvahy bankových inštitúcií

IF Štatistika investičných fondov

OFI Štatistika ostatných finančných inštitúcií

IC Štatistika poisťovacích spoločností

PF Štatistika penzijných fondov

QFAGG Štvrtročné finančné účty verejnej správy

BoP Platobná bilancia a Medzinárodná investičná pozícia